

Älvkarleby kommun
kommun@alvkarleby.se

Bodaskolan
Teggatan 10
814 40 Skutskär

Beslut

2011-12-19
Dnr 40-2011:1362

Beslut

efter kvalitetsgranskning av idrott och hälsa i
grundskolan i Bodaskolan i Älvkarleby kommun

Inledning

I detta beslut ges en sammanfattande bedömning utifrån kvalitetsgranskningens resultat och en beskrivning av de utvecklingsområden som framstått som mest centrala att prioritera i det lokala kvalitetsarbetet. För en utförligare beskrivning av kvalitetsgranskningens resultat och Skolinspektionens bedömningar i sin helhet se bilaga 1, Rapport efter kvalitetsgranskning av idrott och hälsa i Bodaskolan i Älvkarleby kommun.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen har granskat idrott och hälsa i Bodaskolan i Älvkarleby kommun.

Kvalitetsgranskningen visar att undervisningen i idrott och hälsa vid Bodaskolan i stor utsträckning täcker in kursplanernas mål och uppfyller de nationella styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning. De flesta elever på skolan ges möjlighet att uppnå kunskapskraven. Lärarna är förtroga med kurs- och läroplan och planerar och genomför undervisningen på ett engagerat och genomtänkt sätt.

Skolan behöver dock utveckla sitt arbete med att identifiera kränkande behandling elever emellan samt hitta strategier för att komma tillrätta med detta problem. Det är viktigt att rektorn, i skolans kvalitetsarbete, följer upp och utvärderar undervisningen i idrott och hälsa på ett tydligare och mer systematiskt sätt. Undervisningen i simning genomförs av en extern anordnare utan att lärarna är inblandade. Detta kan försvåra en likvärdig bedömning av elevernas förmåga att uppfylla kunskapskraven. Det särskilda stödet och arbetet med åtgärdsprogram utvecklas på skolan. Även samverkan mellan idrottslärarna och övriga lärare dels på skolan, dels inom kommunen behöver utvecklas.

Identifierade utvecklingsområden

Skolinspektionen har i kvalitetsgranskningen av undervisningen i idrott och hälsa identifierat ett antal viktiga utvecklingsområden för att höja undervisningens kvalitet:

- *Undervisningen i idrott och hälsa behöver utvecklas inom följande områden så att den täcker in kursplanens syfte och alla kunskapsområden så att eleverna ges möjlighet att uppnå kunskapskraven.*
 - Skolan behöver tydliggöra sina rutiner för arbetet med särskilt stöd inom ämnet idrott och hälsa så att elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och får särskilt stöd också får utarbetade åtgärdsprogram. (3 kap. 8-9 §§ skollagen).
 - Skolan behöver säkerställa att elevernas kunskapsutveckling bedöms av lärare utifrån kunskapskraven i kursplanen (9 kap. 1-2 §§ skolförordningen, Lgr 11 2.7 Bedömning och betyg, Kursplanen för idrott och hälsa).
 - Skolan behöver sträva efter att eleverna får en undervisning av lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de bedriver (2 kap. 13, 18, 20 §§ skollagen, 2 kap. 6-7 §§ förordningen om behörighet och legitimation för lärare m.m.).
 - I skolans kvalitetsarbete behöver rektor se till att undervisningen i idrott och hälsa följs upp och utvärderas på ett mer systematiskt sätt (2 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 2.8 Rektors ansvar).
- *Undervisningen i idrott och hälsa behöver utvecklas inom följande områden så att den i större utsträckning uppfyller styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning efter varje elevs förutsättningar och behov.*
 - Skolan behöver klargöra för elever vilka mål utbildningen har och vilka krav skolan ställer. (Lgr 11,1, Skolans värdegrund och uppdrag, rättigheter och skyldigheter).
 - Rektorn behöver se till att lärarna i idrott och hälsa ges förutsättningar att samverka med andra lärare (Lgr 11, 2.2 Kunskaper, riktlinjer).
 - Huvudmannen och rektorn behöver se till att personalen vid skolan ges möjligheter till kompetensutveckling (2 kap. 34 skollagen).
 - Skolan behöver säkerställa att alla elever upplever lärandemiljön trygg, stödjande och uppmuntrande och att inga elever utsätts för kränkningar i samband med undervisningen i idrott och hälsa (6 kap. 6-7 §§ skollagen, Lgr 11 2.1 Normer och värden).

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 14 juni 2012 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de utvecklingsområden myndigheten identifierat. Om åtgärder ännu inte vidtagits ska huvudmannen ange tidplan för planerade åtgärder och vem som ansvarar för att genomföra åtgärderna.

Redogörelsen skickas per post till *Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm* eller via e-post, till *skolinspektionen@skolinspektionen.se*. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 40-2011:1362) i de handlingar som sänds in.

Ansvar för undervisningens kvalitet

Av skollag och skolförordningar framgår det ansvar som lärare, rektor och huvudman har för undervisningens kvalitet. Den kvalitetsgranskning som Skolinspektionen genomfört berör på olika sätt dessa ansvarsnivåer. Nedan ges några exempel.

Lärarna i idrott och hälsa ansvarar för att i enlighet med de nationella styrdokumenterna planera och genomföra undervisningen. Lärarna har även ett ansvar för att följa upp och bedöma, dokumentera och kommunicera elevernas kunskapsutveckling samt för att samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen.

Rektorn har som pedagogisk ledare ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn har ett resultatansvar och därmed ett särskilt ansvar för att förutsättningar finns för en ändamålsenlig undervisning i idrott och hälsa, i form av lärarkompetens, resurser och stödåtgärder. Rektorn ansvarar för skolans inre organisation och likaså för samverkan med avlämnande och mottagande skolor.

Huvudmannen har det övergripande ansvaret för att utbildningen genomförs i enlighet med författningarna. Det innebär bland annat ett ansvar för att rektor och lärare har nödvändiga kunskaper om de föreskrifter som gäller, och att de ges förutsättningar att omsätta dessa i praktik.

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsrådet Annica Emmervall deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Håkan Eilard
Enhetschef

Tommy Bucht
Undervisningsråd

Bilagor

Bilaga 1 Skolinspektionens rapport efter kvalitetsgranskning av idrott och hälsa i Bodaskolan i Älvkarleby kommun

Rapport

efter kvalitetsgranskning av idrott och hälsa i
grundskolan i Bodaskolan i Älvkarleby kommun

Innehåll

Inledning

Resultat

Bakgrundsuppgifter om Bodaskolan

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför under hösten 2011 en kvalitetsgranskning av undervisningen i idrott och hälsa i grundskolans årskurser 4–6. Granskningen av Bodaskolan i Älvkarleby kommun ingår i detta projekt.

Bodaskolan besöktes den 27-29 september 2011. Ansvariga inspektörer har varit undervisningsråden Tommy Bucht och Annica Emmervall. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av undervisningen i idrott och hälsa genomförs i totalt 28 kommunala skolor och åtta fristående skolor. När kvalitetsgranskningen av idrott och hälsa är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Resultat

1. Täcker undervisningen i idrott och hälsa in syftet och alla kunskapsområden så att eleverna ges möjlighet att uppnå kunskapskraven?

Syftet med undervisningen i idrott och hälsa är enligt **kursplanen** att eleverna ska ges möjlighet att utveckla kunskaper i att planera, genomföra och värdera olika rörelseaktiviteter. Vidare ska eleverna ges förutsättningar för att utveckla goda levnadsvanor och ges kunskaper om hur fysisk aktivitet förhåller sig till psykiskt och fysiskt välbefinnande. Eleverna ska också utveckla förmågan att vistas i utemiljöer under olika årstider och få förståelse för värdet av ett aktivt friluftsliv. Kursplanen anger därvid tydligt ett centralt innehåll för undervisningen uppdelat i områdena rörelse, hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse. **Skollagen** anger att lärarna ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Enligt **läroplanen** har rektor ansvar för att undervisningen följs upp och utvärderas.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att en stor del av lektionsinnehållet i idrott och hälsa handlar om rörelseaktiviteter där olika typer av bollspel och tävlingsidrott dominerar. Delar som behandlar hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse får inte sällan stå tillbaka. Både lärare och elever tenderar att uppfatta ämnet på ett sätt som avviker från det kunskapsobjekt som finns beskrivet i kursplanen. Ofta bedöms eleverna efter parametrar som närvaro och inställning samt efter mätbara idrottsprestationer. Skolor som följer kursplanens innehåll, uppmärksammar samtliga elevers intressen och behov och som har tydliga bedömningskriterier med grund i kursplanen är de som lyckas bäst i sin undervisning i idrott och hälsa.

Får eleverna undervisning i idrott och hälsa i den omfattning de har rätt till?

Enligt de underlag skolan har uppvisat, timplan för Bodaskolans elever samt en timplan för årskurserna 7-9, får eleverna under nio skolår 567 timmar undervisningstid i ämnet idrott och hälsa. Enligt Skolinspektionens bedömning ges eleverna den garanterade undervisningstiden i ämnet.

Får eleverna en undervisning som minst täcker in syftet och alla kunskapsområden?

Vid lektionsbesöken kan inspektörerna se att undervisningen visar på en koppling till de syften och kunskapsområden som föreskrivs i kursplanerna. Skolinspektionen har också tagit del av lärarnas läsårsplaneringar där det går att utläsa att alla moment i kursplanerna ingår i undervisningen. Även vid samtal med elever, lärare och rektor bekräftas detta. De lektioner som besökts ingår i skolans läsårsplanering avseende rörelse och orientering. Lektionsbesöken bekräftar en bild av väl planerad och organiserad undervisning. Lektionerna innehöll såväl uppvärmning till musik, säkerhet, samarbete, teori som fysisk träning. Vid de flesta lektionsslut gav lärarna eleverna tillfälle att samtala och

utvärdera lektionen. Även kommande lektioner i ämnet berördes för att eleverna på detta sätt lättare ska förstå och se ett sammanhang.

Ger undervisningen eleverna möjlighet att uppnå alla kunskapskrav i idrott och hälsa?

Tabell 1. Andel elever som nått målen i ämnet idrott och hälsa¹ i procent.

Årskurs	år 2006	år 2007	år 2008	år 2009	år 2010
5	Uppgift saknas	Uppgift saknas	Uppgift saknas	Uppgift saknas	79

Källa: Skolans egna uppgifter hösten 2011.

I samtal med rektorn framkommer att skolan saknar uppgifter om hur väl eleverna uppfyller kunskapskraven. Skolan har för 2010 en uppgift om att 100 procent av eleverna uppfyller kunskapsmålen. Medräknat i detta är då inte de elever som inte uppnår målen i simning. Siffran sjunker då till 79 procent. Enligt rektorn och lärarna ges dock eleverna undervisning inom samtliga kunskapsområden. Den ena av lärarna är utbildad i hjärt och lungräddning samt första hjälpen.

Lärarna anpassar undervisningen för de elever som har svårt att uppfylla kunskapskraven. Det kan dock ibland, enligt lärarna, vara svårt att veta när elever ska ges särskilt stöd och det är, enligt lärarna också svårt att tidsmässigt i tjänsten, ge särskilt stöd till elever med motoriska svårigheter. Några egentliga utredningar görs inte av elevernas behov. Inte heller finns några åtgärdsprogram för dessa elever. Någon tid för att ge eleverna möjlighet till extra träning för att på detta sätt uppnå kunskapskraven ges inte på skolan. Skolan behöver tydliggöra sina rutiner för arbetet med särskilt stöd inom ämnet idrott och hälsa för att säkerställa att alla elever som är i behov av särskilt stöd får detta. Vidare behöver skolan utarbeta åtgärdsprogram för de elever som ska ges särskilt stöd. Skolinspektionen kunde vid sina lektionsbesök se elever med motoriska

¹ Resultaten i tabellen illustrerar måluppfyllelse utifrån tidigare bestämmelser i skollag (1985:1100), grundskoleförordning (1994:1194) samt läroplan (Lpo 94) och kursplan. Bedömningen av elevernas möjligheter att uppnå kunskapskraven enligt Lgr 11 baseras på måluppfyllelse enligt tidigare bestämmelser samt de förutsättningar undervisningen ger vid granskningsstillfället.

svårigheter. Skolans ambition kring hur dessa elever ska hjälpas att nå kunskapskraven är dock oklar.

Utgår lärarnas bedömning från kunskapskraven i idrott och hälsa?

Undervisningen i idrott och hälsa vid Bodaskolan utgår från syfte, centralt innehåll och kunskapskrav i idrott och hälsa. Detta kan observeras vid lektionsbesök och lärarnas planeringar. Däremot framkommer i intervjuer med lärarna och rektor att undervisning i och bedömning av området simning handhas av en extern anordnare där lärarna överhuvudtaget inte deltar. En lektion ska planeras av lärare och elever tillsammans och genomföras under lärares ledning. Detta är en förutsättning för att läraren sedan ska kunna bedöma hur väl eleverna uppfyller kunskapskraven i kursplanerna.

Lärarna på Bodaskolan bedömer inte området simning utifrån kunskapskraven i ämnet idrott och hälsa. Skolan behöver därför säkerställa att eleverna bedöms av lärare utifrån kriterierna i kursplanen.

Har lärarna utbildning för den undervisning de bedriver?

Vid Bodaskolan undervisar två lärare i idrott och hälsa i årskurserna 4-6. Den ena läraren undervisar de yngre eleverna, medan den andra läraren undervisar de äldre eleverna. Läraren som undervisar de yngre elever delar sin tjänst mellan skolans fritidshem och idrottsundervisningen. Hon har en förskollärarytbildning. Läraren som undervisar de äldre eleverna har en utbildning avsedd för den undervisning hon bedriver. Enligt skollagen ska en lärare ha en utbildning avsedd för den undervisning läraren ska bedriva. Då så inte är fallet är detta ett utvecklingsområde för skolan.

Tar rektor ansvar för att undervisningen i ämnet idrott och hälsa följs upp och utvärderas?

Rektorn ansvarar enligt skollagen och läroplanen för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen. Rektorn på Bodaskolan följer upp undervisningen i idrott och hälsa genom samtal med lärare, samtal i arbetslag och genom att ta del av elevernas individuella utvecklingsplaner. Dock saknas en samlad dokumenterad uppföljning och utvärdering av undervisningen som kan bilda underlag för åtgärder i syfte att utveckla undervisningen. Sammanställda kunskapsresultat saknas på skolan och det råder oklarheter kring arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Rektorn försäkrar sig inte om att det är utbildade lärare som bedömer om eleverna når kunskapskraven inom området simning. Detta kan bland annat medföra att de bedömning-

ar som görs inte är korrekta. Detta sammantaget innebär att rektorn behöver förbättra kvalitetsarbetet så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa utvärderas och följs upp på ett mer systematiskt sätt.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att eleverna får en undervisning i idrott och hälsa som i stor utsträckning täcker in kursplanernas mål.

Det finns dock områden som skolan behöver utveckla. Skolan behöver tydliggöra sina rutiner för arbetet med särskilt stöd och åtgärdsprogram. Skolan behöver vidare säkerställa att lärare anställda vid skolan gör bedömningar av hur väl eleverna uppfyller kunskapskraven. Rektor har också ett ansvar för att se till att eleverna undervisas av lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de bedriver. Avslutningsvis behöver rektorn se till att undervisningen i idrott och hälsa följs upp och utvärderas på ett mer systematiskt sätt.

2. Uppfyller undervisningen i idrott och hälsa styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning efter varje elevs förutsättningar och behov?

Enligt skollagen ska utbildningen inom varje skolform vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Grundskolans läroplan anger att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Skolan har därvid ett ansvar för att motverka traditionella könsmönster och ska därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att undervisningen i idrott och hälsa bidragit till en negativ självbild för vissa elever. Trots ämnets allmänna popularitet har idrott och hälsa en relativt hög frånvaro. En förhållandevis stor andel elever deltar sällan aktivt i undervisningen. Skolans mest angelägna uppgift är därför att uppmärksamma de elever som inte finner sig tillrätta med ämnet. De skolor där bedömningskriterierna i idrott och hälsa är tydligt uttalade är de som lyckas bäst. Genusperspektivet och faktorer hos eleverna som föreningsengagemang, ekonomiska villkor och sociokulturell bakgrund är viktiga att ta hänsyn till. Lärarens egna attityder till ämnet är också en faktor som påverkar. Viktigt är även samverkan mellan idrottslärare och lärare i andra ämnen. Då dessa delar beaktas har skolan bättre förutsättningar att lyckas med undervisningen i idrott och hälsa.

Anpassar skolan undervisningen i idrott och hälsa för varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande?

Genom observationer och intervjuer med lärare och elever framträder en bild av att undervisningen i idrott och hälsa anpassas till elevernas behov, förutsättningar och tänkande.

Exempelvis var de observerade lekarna och bollövningarna medvetet planerade så att alla elever oberoende av kön eller idrottsbakgrund kunde tillgodogöra sig undervisningen och uppnå kunskapskraven. Exempel på detta var redskapsbanor som innehåller "två vägar". En enklare för de elever som vill välja den och en svårare. Elever som av lättja väljer den enklare vägen uppmanas av läraren att göra sitt bästa. Ett annat exempel är olika sorts bollar, hårda eller mjuka vid teknikträning. Enligt Skolinspektionens bedömning gör dessa anpassningar att alla elever, oberoende av kön eller idrottsbakgrund, ges möjligheter att kunna medverka och utföra övningarna.

Ofta inleds lektioner med ett uppvärmningspass till musik där eleverna ges möjlighet att dansa och utföra rytmiska övningar något som eleverna uttrycker stor uppskattning över.

Har eleverna kunskap om syfte, centralt innehåll och kunskapskrav i idrott och hälsa?

Granskningen visar att lärare ofta i samband med lektionsstart berättar för eleverna vad de förväntas göra på övningarna på lektionen. Lärarna uppger att de vid terminsstart går igenom kunskapskraven i kursplanen med eleverna, bland annat genom högläsning ur kursplanen. Men enligt lärarna behöver de bli bättre på att tydliggöra kopplingen mellan undervisningens innehåll och kunskapskraven för idrott och hälsa för eleverna. Vid elevintervjuer framkommer att eleverna inte alltid vet vad de ska kunna och de förstår inte heller alltid vad som menas med kunskapskrav utan anser det är lättare att bara få veta vad de ska göra. Eleverna kan inte på ett tydligt sätt ge uttryck för vilka kunskaper och färdigheter de förväntas få genom undervisningen i idrott och hälsa. Skolan behöver därför tydliggöra syfte, centralt innehåll och kunskapskraven i idrott och hälsa för sina elever. Att skolan är tydlig ifråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers rätt till inflytande och påverkan.

Har skolan sådan tillgång till lokaler och utrustning att en likvärdig utbildning kan genomföras?

Bodaskolan har en välutrustad idrottssal. Skolgården är stor och på skolgården finns en stor gräsyta med fotbollsmål. Denna gräsyta spolas och innehåller en isbana på vintern. I anslutning till skolgården finns en ännu större gräsyta som tillhör kommunen. Även denna del kan användas av skolan. Skolan har också tillgång till ishall, sporthall och en simhall i grannkommunen Gävle. Skogen ligger i närheten och utnyttjas enligt lärare och elever både sommar och vintertid. Skolinspektionen bedömer att Bodaskolan har god tillgång till lämpliga lokaler för undervisningen i idrott och hälsa.

Kontrollerar lärarna elevernas närvaro och deltagande i undervisningen i idrott och hälsa?

Läraren kontrollerar vid varje lektion elevernas närvaro och orsaker till elevers frånvaro. Frånvaron rapporteras sedan i skolans system för frånvarorapportering. Hemmet kontaktas alltid vid upprepad frånvaro. Elever som glömt kläder eller av annan anledning är i skolan men inte deltar i idrottsundervisningen får andra uppgifter av lärarna. En sådan uppgift kan vara att döma i lekar eller något som kan härledas mot kursplanernas mål. Dessa elever ska alltid ha ett intyg med sig hemifrån. Det finns utrustning och kläder som elever kan få låna på skolan.

Följer skolan skollagens bestämmelser om befrielse?

Det finns inga elever på skolan som är befriade från undervisningen i idrott och hälsa. Om så skulle vara fallet är rektorn medveten om de bestämmelser som gäller.

Samverkar lärarna i idrott och hälsa med andra lärare?

Det finns i kommunen ett nybildat ämnesnätverk, hösten 2011, som hjälp och stöd till lärarna i de olika ämnena. Lärarna i idrott och hälsa uttrycker att de känner ett stöd i detta nätverk och ser det som en stor möjlighet att kunna vända trenden med sjunkande siffror gällande betyg i idrott och hälsa i de högre årskurserna i kommunen. I övrigt berättar rektorn att samverkan finns i samband med friluftsdagar och idrott på fritidshemmet. Det finns också ett samarbete med kulturskolan då det gäller dans och drama. Det nystartade nätverket i kommunen är ett lovvärt initiativ för att ge lärarna möjlighet att samverka med andra lärare inom sitt ämne. Enligt rektorn har deltagarna i nätverket gjort en grovplanering för möten och tider för träffar.

De två lärarna i ämnet idrott och hälsa samverkar inte i någon högre grad med varandra. Samverkan med andra lärare på skolan sker inte heller i någon större utsträckning. Forskning och beprövad erfarenhet visar att de idrottslärare som är lärare i ett ämne tenderar att i mindre utsträckning arbeta i samverkan med andra lärare och ämnen än vad lärare som har flera ämnen gör. För att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv ska skolan sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete såväl inom skolan som mellan skolor. Samarbetet ska utgå från de nationella mål och riktlinjer som gäller för respektive verksamhet. Skolinspektionen bedömer därför att rektorn behöver se till att lärarna i idrott och hälsa ges större möjligheter till samverkan i sitt ämne.

Får lärarna kompetensutveckling inom idrott och hälsa?

Lärarna har tillsammans med de andra lärarna erbjudits utbildning kring den nya läroplanen och de nya kursplanerna. I övrigt får lärarna ingen kompetensutveckling via skolan. Skolinspektionen vill i sammanhanget påpeka att skollagen uttryckligen säger att huvudmannen ska se till att personalen ska ges möjligheter till kompetensutveckling.

Lärare ska ges kompetensutveckling så att de kan följa ämnets utveckling och bedriva en undervisning i enlighet med de nationella målen.

Skolinspektionen bedömer att lärarna vid granskningstillfället inte får kompetensutveckling i sådan utsträckning att de kan följa ämnets utveckling och bedriva undervisning helt i enlighet med de nationella målen.

Sker skolans samverkan med föreningslivet på ett sådant sätt att kraven på likvärdig utbildning uppfylls?

Bodaskolan har en samverkan med lokala föreningar. Exempel på detta är exempelvis Skutskärs orienteringsklubb och Svensk bandy. Detta samarbete fungerar i de flesta fall väl för skolan ur synpunkten att en likvärdig utbildning uppfylls. Enligt Skolinspektionen behöver dock samarbetet med anordnaren av simundervisningen förbättras och förtydligas då det är Gävle kommun som på egen hand sköter simundervisningen. Lärarna deltar inte i undervisning eller senare i bedömningen av hur väl eleverna uppfyller kunskapskraven. Skolinspektionen bedömer att den samverkan Bodaskolan har med föreningslivet i grunden är positiv. Skolinspektionen vill dock påpeka att det är skolan som ansvarar för utbildningens upplägg, genomförande och bedömning av hur väl eleverna når kunskapsmålen.

Ser skolan till att kränkande behandling inte förekommer i samband med undervisningen i idrott och hälsa?

Rektorn berättar att skolan av tradition uppnår goda resultat och har ett gott förebyggande arbete inom området normer och värden. Skolan kartlägger verksamheten genom elevenkäter och elevråd. Skolan har en aktiv likabehandlingsgrupp. Extra vuxna, elevassistenter, finns i flera klasser och skolan arbetar också i samtalsgrupper som består av lärare och elever. Trots detta finns det, enligt rektorn, alltid ärenden kring kränkande behandling, som kontinuerligt behandlas.

I samband med lektionsbesök i ämnet idrott och hälsa på Bodaskolan kunde inspektörerna se elever som utsattes för kränkande behandling, i detta fall i form av utfrysning. Då lärare och rektor informerades om detta, av inspektö-

terna, anmäldes detta genast till likabehandlingsgruppen. Rektorn uppgav att hon ska ha ett samtal med alla berörda och reda ut vad som har hänt. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla sitt förebyggande arbete för att på detta sätt säkerställa att inga elever utsätts för kränkande behandling i ämnet idrott och hälsa och för att öka möjligheterna att identifiera eventuella kränkningar i samband med undervisningen.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att undervisningen i idrott och hälsa vid Bodaskolan i stor utsträckning uppfyller styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning efter varje elevs förutsättningar och behov. Även ur ett könsperspektiv uppfyller undervisningen de nationella kraven. Både elever med och utan idrottserfarenhet kan tillgodogöra sig undervisningen på Bodaskolan. Skolan har god tillgång till lokaler och utrustning. Skolan har också god kontroll på elevers närvaro och kännedom om de regler som gäller för befrielse från ämnet.

Det finns dock områden som skolan behöver utveckla.

Skolan behöver se över hur den ska agera med de elever som är i behov av särskilt stöd för sina motoriska svårigheter. Skolan behöver, på ett tydligare sätt, ge eleverna information och tydliggöra kopplingen mellan undervisningens innehåll och målen för idrott och hälsa. Vidare behöver rektorn ge lärarna förutsättningar att samverka med andra lärare dels på skolan dels med andra skolor.

Skolledningen behöver ta ett större ansvar för att den kompetensutvecklingen i idrott och hälsa som lärarna behöver för att följa ämnets utveckling och bedriva en undervisning i enlighet med de nationella målen på ett tydligare sätt integreras i skolans kvalitetsarbete. Skolan behöver säkerställa att det är lärarna i idrott och hälsa som ansvarar för undervisningen i simning och att det är kunskapskraven i läroplanen och kursplanen som ligger till grund för bedömningen av elevernas kunskaper. Avslutningsvis måste skolan säkerställa att inga elever utsätts för kränkningar i samband med undervisningen i idrott och hälsa.

Tvärgående granskningsaspekt:

Används IT-verktyg i undervisningen på ett sätt som stödjer elevernas kunskapsutveckling och utvecklingen av deras digitala förmåga?

Skollagen anger att det för utbildningen ska finnas de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen kan uppfyllas. I förarbetet till lagen talas om "elevers varierande behov avseende kommunikation, information och informationsteknik". Enligt grundskolans läroplan ska eleverna kunna använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att IT i undervisningen bör struktureras och användas på ett medvetet sätt. En IT-strategi måste fokusera på mer än bara teknisk utrustning och tillgänglighet – den måste även sträva efter att skapa en omfattande digital kompetens bland eleverna och bör genomsyra i stort sett alla ämnen.

Stödjer IT-användningen elevernas lärande och utvecklingen av elevernas digitala kompetens?

Skolan har en övergripande plan för IT på Bodaskolan. Planen innehåller, bland annat, en målsättning för elevernas kunskaper. Planen innehåller också delmål om vad som ska göras och vilka mål som ska uppnås i de olika årskurserna. Dessutom finns en instruktion för utvärdering och en användarpolicy.

IT-relaterade inslag förekommer inte i undervisningen i idrott och hälsa på Bodaskolan.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att Bodaskolan behöver utveckla utbildningen i idrott och hälsa så att eleverna ges en undervisning om strategier och verktyg för IT-användning.

Bakgrundsuppgifter om Bodaskolan

Bodaskolan ligger centralt i Skutskär i Älvkarleby kommun i Uppsala län. Folkmängden är år 2011 knappt 10 000 personer. Kommunen har fyra kommunala grundskolor. Bodaskolan, Sörgårdets skola, Jungfruholmens skola, Rot-skärsskolan och en fristående grundskola Älvboda friskola. Bodaskolan är en skola med förskoleklass och årskurserna 1-5. Skolan har vid granskningstillfället 121 elever.

Syfte och frågeställningar

Syftet med kvalitetsgranskningen är att ta reda på om kommunala och fristående skolor följer innehållet i läroplanen och i kursplanen för idrott och hälsa i årskurserna 4–6. Särskilt har utvalda aspekter kring hur undervisningen i ämnet lever upp till styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning granskats. Granskningen har utgått från följande frågeställningar.

1. Täcker undervisningen i idrott och hälsa in syftet och alla kunskapsområden så att eleverna ges möjlighet att uppnå kunskapskraven?

Inom ramen för denna frågeställning har Skolinspektionen granskat att ämnets syfte och samtliga kunskapsområden som omnämns i kursplanen för idrott och hälsa finns med i skolans och lärarens övergripande planering och ges tillräckligt utrymme i undervisningen. Skolinspektionen har granskat den lokala planeringen på både lektions- och årskursnivå och i samband med detta efterfrågat motiven bakom val av undervisningsinnehåll.

Särskild uppmärksamhet har riktats mot de områden som forskning och utvärdering funnit ofta försummas, vid sidan av kunskapsområdena hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse, även specifika innehållspunkter som simundervisning, dans och rytmik, orientering samt kunskap om första hjälpen och agerande i nödsituationer.

2. Uppfyller undervisningen i idrott och hälsa styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning anpassad efter varje elevs förutsättningar och behov?

Inom detta område har granskats huruvida enskilda elever eller grupper av elever riskerar att missgynnas utifrån undervisningens innehåll eller genomförande. Av särskild vikt här är jämställdhets- och genusfrågor, alltså i vad mån utbildningen är anpassad efter elevers olika förutsättningar och intressen och i vad mån den tar sin utgångspunkt i traditionella könsroller. Skolinspektionen har även granskat i vilken mån både elever med och utan idrottserfarenhet kan tillgodogöra sig undervisningen. Även närvaro- och deltagandemönster har granskats utifrån dessa perspektiv.

IT i undervisningen

I anslutning till granskningen av idrott och hälsa har även en tvärgående granskning om IT i undervisningen genomförts. Inspektörerna har där granskat om undervisningen i idrott och hälsa innehåller IT-relaterade inslag för att läroplansmålen och kunskapskraven ska kunna nås.

Metod och material

Innan besöket på skolan genomförts har en dokumentanalys gjorts. Dokumentation har begärts in från den granskade skolan och innefattar bland annat lektionsplanering, underlag för utvecklingssamtal, lokala bedömningskriterier, skriftliga omdömen i idrott och hälsa, åtgärdsprogram i idrott och hälsa, dokumentation om personal, eventuella beslut om befrielse för elever med mera.

I samband med att dokument begärts in har Skolinspektionen därutöver efterfrågat en verksamhetsbeskrivning som fyllts i av rektorn och lärarna som undervisar i idrott och hälsa. Skolinspektionen har på så vis getts en inledande bild av skolans undervisning i idrott och hälsa.

Vidare har granskningen genomförts med hjälp av lektionsobservationer. Syftet med observationerna är att inspektörerna dels kunnat skapa sig en allmän bild av undervisningen och dels getts möjlighet att samla in data för underlag till bedömningar.

I syfte att få en allsidig bild av skolans undervisning i idrott och hälsa har inspektörerna därutöver genomfört intervjuer med skolan rektor, de lärare som undervisar i ämnet samt ett urval av elever i årskurserna 4 – 6.